

Varsti on juba kaks kuud möödunud ajast, kui Eestis oli viimati inimpühitsustalitus. Need tookordsed jõuluteenistused tundusid nagu imeline kingitus, samas aga nagu midagi täiesti loomulikku ja iseenesest mõistetavat, mis meie elu juurde kuulub ja jääbki kuuluma. Tookord lahkusime teineteisest lootusega, et see lahkumine ei ole kauaks. Et küllap väline olukord hakkab kevade poole leevenema, ja kui ka mitte, siis vähemalt stabiliseeruma ja selginema, nii et plaanimine saab lihtsamaks, et kui mitte veel Milanil, siis Virvel ikka õnnestub kodumaale pääseda.

Nüüd aga kestab ja kestab olukord, kus meetmed Euroopas muutuvad mitte nädalate, vaid päevadega, kus inimene on sunnitud plaanimisega ikka järgmise ja järgmise nädalani ootama, mil olukord selguvat.

Me arvestame endiselt sellega, et üks meist kahest preestrist ülestõusmispühade ajal Eestisse tuleb. Järgmises Sõnalehes, mille kavatseme juba ühe või kahe nädalaga teile saata, loodame kirjutada juba täpsema plaani.

V. & M.

P.S. Sügiseste kohtumiste peale tagasi mõeldes, õnnestus mul Virvel lõpuks teoks teha oma ammune lubadus ja kirjutasin meie sügisese ja talvise ühised ajavaimu-mõtted kokku üheks talvekirjaks, mille teile nüüd kahes järgnevas Sõnalehes saadame.

V.

Armsad sõbrad!

Juba terve aasta kestab olukord, mil me ei saa kohtuda nii, nagu olime harjunud. Preestri külaskäigud Eestis on muutunud haruldaseks ja keeruliseks, peaaegu nagu see oli kunagi aastate eest. Sagedamini ja intensiivsemalt kui muidu esitasime endale selle küsimuse: „Mida saab inimene, kristlane, praeguses keerulises maailmaolukorras teha?“

Seda teemat käsitlesime me koguduses ühiselt sügisel, ajal, kus värvid ja elu meie ümbert kadumas ja pimedus, külm ning ängistus inimesele naha vahele kipuvad pugema. Inimpühitsustalitusel kuuleme sel ajal evangeeliumina lõike Johannese Ilmutusest, raamatust, mis suurejoonelistes, aga karmides piltides näitab meile inimkonna ja maailma tulevikku. Need pildid seavad inimese silmitsi hoopis rohkema, kui ainult sügisese, ajaliku pimedusega. Igal aastal on nende perikoopide hulgas ka jutustus lohest, võimsast olevusest taevastes kõrgustes (Ilmutus 12). Kuuleme, kuidas ta näitab oma väge, pühkides sabaga tähti alla, kuidas ta ootab võimalust alla neelata jumalik Laps. Kuuleme, kuidas laps päästetakse Jumala aujärje juurde ja kuidas pärast kaotatud võitlust Miikaeli ja tolle vägedega heideti lohe alla maisesse ilma, paika, kus nüüd meil inimesel tema all tuleb kannatada. Kuuleme, kuidas ta, sattunud maa peale, hakkab raevukalt taga kiusama ja jälitama neid, kes jumaliku ema soost alles on jäänud.

Et see lugu tõepoolest ka meie praeguse elu kohta käib, pole raske uskuda. Inimene tunneb ennast ohustatud ja ebakindel rohkem kui varem, vähemasti tundub talle, et midagi on kusagil korrast ära, et „lehkab väävli järele“. Kui too „lohe“ on ka ise silmale nähtamatu, tema mõju võime selgesti kogeda.

Kui me läinud aasta uudiste peale tagasi mõtleme, siis tundub, nagu toimuks kõige erinevates paikades ja erineval viisil ikka üks ja seesama: olgu Venemaal, Hiinas, Ameerika Ühendriikides, Valgevenes, Brasiilias, Poolas, kuhu me ka ei vaata, ikka oleme tunnistajaks, kuidas keegi või miski proovib kõigest väest võimu säilitada, võimu laiendada või võimu haarata, ja teeb seda peamiselt kahel moel: kas proovib ta inimesi ikka brutalsema jõu ja vägivallega oma tahte allutada või siis laimu ja kavalusega inimeste vahele kiilusid lüüa ja seega oma vastast nõrgendada. Kuhu me ka ei vaataks, nii vägivalda kui laimu on praeguses maailmas ülekülluses. Johannes oma nägemuses kirjeldab, kuidas lohe üritab end maksma panna kahel viisil: ta kas ründab suure jõuga, või siis vastupidi, istub näiliselt vaguralt Jumala trooni ees ning laimab ja süüdistab teisi, proovib kiilusid lüüa, venda venast eraldada.

On veel kolmaski uudis: meie meie silma all toimub ilmselge häving, ent inimkond, meie sealhulgas, oleme võimetud või küündimatud selle vas-

tu midagi ette võtma. Ägistuses tõdeme: see, mida ähvardab kadu, see, mis on ohustatud, on inimese võimalus loovaks vabaduseks, võimalus iseseisvaks vastutavaks teoks. Too nähtamatu vastane ajab kõheduse ja jõuetusetunde peale: kes meist küll oleks nii tugev, et talle vastu astuda, või kes oleks nii nutikas, et tema riukad läbi näha?

Kui halb see olukord ka ei paistaks, on meil ometi üks suur lohutus: too lahing on küll ükskord juba peetud! Taevariigis saavutasid Miikael ja tema inglid võidu lohe ja tema käsilaste üle. Võitluse kohta taevas ei ole öeldud, et Miikael ja tema väed võitsid sellepärast, et nad oleksid olnud tugevamad või targemad oma positsioone kaitsma. On aga öeldud, et nad olid ohvrimeelsed ja kindlad oma ustavuses. Nad said lohest võitu „talle vere läbi ja tema tunnistuse sõna läbi“.

Just „tunnistamisest“ ja „ohvrist“ on viimasel aastal meiegi ühiskonnas juttu eriliselt palju olnud, ometi teisiti ja pahupidi, kui sellest räägib evangeelium. Meilt oodatakse, et me tunnistasime, et olukord on nii ja niisugune, ja et me oleksime ebasoodsa olukorra tõttu valmis millestki loobuma.

Niisugust ohvrit, kus midagi loovutada on tarvis olukorra sunnil, tunneb inimkond ammu aegadest peale. Muistsel ajal andis inimene ikka uuesti midagi merele, metsale, taevale, et need liiga ei teeks; andis osa põllusaagist, et ei võetaks kõike. Suure ohu, näiteks ähvardava põua või sõja puhul anti lepituseks ka inimene enese hulgast, näiteks laps, neitsi, olgu siis taeva lepituseks, et too saadaks oodatud vihma; või lootuses, et vastse kindluse müürid tänu ohvri verel vaenlase rünnakule paremini vastu peavad. Olgu ta vana maailma kõrgkultuuri, või väikese paganliku hõimu esindaja, need, kes Kristust veel ei tundnud, ohverdasid ohu sunnil sellele, kes neid ähvardas.

Selline ohverdamine elab inimeste keskel siiani. Igapäevane kõnepruuk reedab poolteadlikku hoiakut. Lehest loeme ikka uuesti, et „ohtlik maanteekurv nõudis jällekordse inimohvri“. Laeva- või lennuliiklus, teadus, heaolu, äri, edu ametielus, mugavus nõuavad ohvreid. Meil ei jää muud üle kui neid ohvreid loovutada, võime vaid loota, et ohvriks saab keegi teine, kui meie ise. Meis kõigis on tänapäevalgi küllaldaselt tallel toda, „kellel veel pole Kristust“, toda kes ohverdab häda sunnil, siis kui „asjaolud“ nõuavad.

Mis see „Asjaolu“ aga niisugune on, mis inimest niimoodi ahistab ja kimbatas ajab, mis tuleb ja nõuab

ohvreid? Igapäevaelus pahategija järele ringi vaadates jääb meile silma enamasti midagi tühist ja ebaisikulist, nagu halb õnn, inimlik küündimatus, juhus, loodusseadus, pisik.

Ürgpiltide maailmas ringi vaadates hakkab meile silma: just sellisest kimbatusest räägivad näiteks muinasjutud kurjadest hiiglastest ja kollidest, kes karjase käest lambaid nõuavad, veelgi enam aga just legendid lohemaadudest, kes maiuspalaks neitsit küsivad. Selline lohe ilmub ja hakkab ahistama linna, igal aastal nõuab ta endale neitsit, ja kui ei antaks, ähvardab terve linna maatasa põletada. Ja hirmunud linnakodanikud annavad, mida lohe nõuab, ja ostavad endale selle eest rahuliku elu edasiseks aastaks.

Need, kellel veel ei ole Kristust, ohverdavad hirmust selle ees, kes ohvrit nõuab, ja ohverdavad seda, mida too nõuab. Nad ei ohverda vabadena. Neid valitseb hirm, ja hirmu kaudu valitseb neid hirmutaja.

Miikaeli ja tema kaaslaste ohver, millest Johannes oma ilmutuses jutustab, on põhimõtteliselt teistsugune. Talle veri, millest jutustab Johannes, Kristuse ja tema Ustavate ohver, on ohverdatud hoopis teisiti, kui neitsi, mis lohemaole loovutatakse.

Meile kõigile tuntud „nõelasilma loos“ (Luuka 18), mida just nüüd, veebruaris, altari juures loetakse, räägib Kristus ise sellisest ohvrist. Ta õpetab rikkale noormehele: „Müü ära oma vara ja jaga vaestele, siis saad varanduse taevariigis.“ Inimene andku see, mis tal anda on, nendele, kes seda vajavad, ja endale saab ta aarde Igavikus. Noormees jäi seda kuuldes kurvaks ja jüngrid pärisid seejärel Jeesuselt, kas sel juhul üldse keegi surelikest võib saada päästetud? Mäletame võib-olla ka Jeesuse vastust: „Mis võimatu inimesele, see on võimalik Jumalale.“ Jüngritele jäi see vastus tookord mõistatuseks, Kõrgata sündmus seisis alles ees. Kristus Jeesus, Logos, Looja, ohverdades iseenda, andis Kõik ja Kogu Aare Igavikus sai temale. Sellest ajast alates on tema Taevajõudude Isand, kõige kõrgemate vaimsete jõudude Isand ka maa peal. Oma ohvriteo kaudu läks Looja ise „nõelasilmast“ läbi ja päästis kogu Loodu — esialgu ürgpildina, võimalusena — koos enesega Igavikku. Ta ohverdas nende jaoks, kellel seda tarvis oli, andis inimkonnale, keda ähvardas hääbumine igavikus, võimaluse Igaveseks eluks.

(järgneb)